

Lüszisztraté

*Keeskeméti Katona József Színház
1968-69.*

A Lüsziisztraté elé

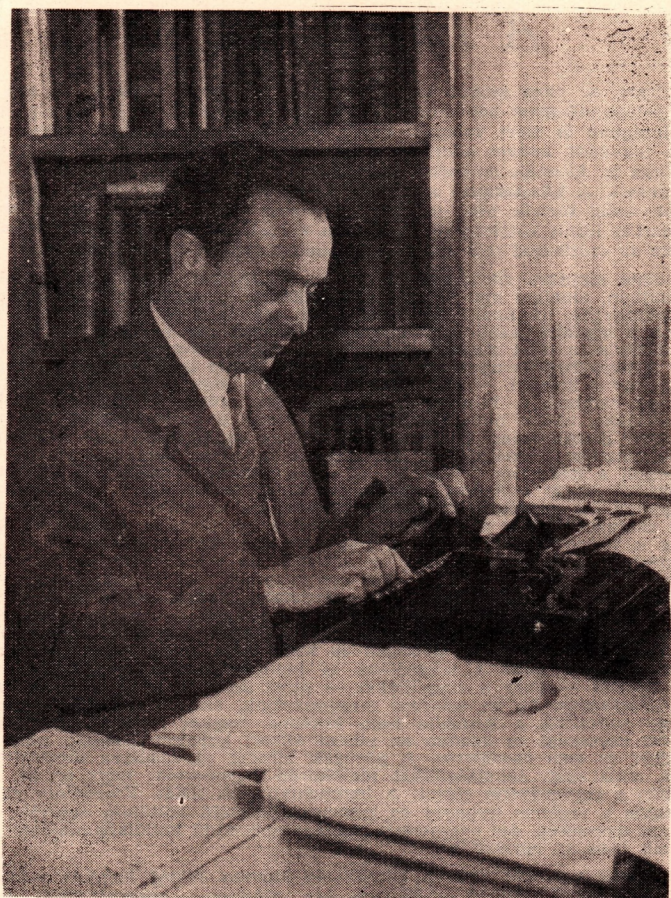
Lüsziistrate, az okos athéni asszony elhatározta, hogy véget vet a két évtizede dúló peloponnészoszi háborúnak. Célját igen hamar elérte az író képzeletében. De a valóságban is elérte valamit; derűt, vigaszt, a boldogságért folytatott küzdelemhez fokozódó kedvet adott hallgatónak, szemlélőinek. Ez, a tevékenységét folytatja ma is. Esméje emberies és magasatos; pajzánága jókedvet, nyerscege életérőt áraszt. A Lüsziisztraté asszonyai addig nem teljesítik férjük iránti kötelességüket, amíg férjeik nem teljesítik az egész város és a hálorútól szenvedő minczen emter iránti kötelességüket és nem kötnek békét. A küzdelem célja szent; természete az erotikával telt komikus helyzetek seregét hozza magával.

Aki nudista strandra fűrdőruhában lép be, — illetlen. Arisztophanész abban a színi műfajban, amelyet ma a görög ókomédiának nevezünk, akkor követett volna el illetlenséget, ha nem lett volna nyers, szabados és méltéktelenül pajzán. Műfajának a legáhitatosabb termékenység-kultuszról még el nem szakadt természete mindezt nem csak magyarázta, hanem meg is követelte. A csodálatos nem az, hogy Arisztophanész nyers és trágár. Ha az ember akár a mai — sőt nyilvánvalóan éppúgy a holnap — lakodalmi ünnepségre gondol, s eszébe idézi a városban csak csipkelődő, faluhelyen azonban igen erősen és telje en nyíltan célozgató tréfákat, akkor hamar átérzi, hogy annak a pajzánágnak, ami minden és bármikorl nászünnepen fölúti a fejét, milyen sokszorosan ke lett érvényesulnie Arisztophanész komédiáiban, amelyekben a násznt nem akárci ulti, hanem mint például, a Béké-ben Trügalosz, az egész közösséget képviselő kultikus hős, teszi magáévá magát a Szűret-istennőt. S hamar tudomásul vehető, hogy ez az ünnep egyben ősi, mágiikus cselekedet emléke; ha az ember a Szűrettel nászralép, ez a színpadon kívül az eljövendő jó szüreteket hivatott biztosítani; színpadlól pedig a jó nevetés szüretjét. S hogy körötte röpködnek az enyhén szólva pajzán kifejezések és mozdulatok, az várható és természetes. A csodálatos a Béké-ben is, Lüsziisztraté-ban is, s az összes többi ránnmaradt Arisztophanészkomédiában inkább a gyöngédség és a finomság. Vagyis az, hogy a végtelenen nyert és mindenütt — csak éppen a komédiászínpadon nem! — megbotránkoztatásra alkalmas kifejezések serege között hogyan csenülnek fel — nem kis számban méghozzá, az olyan gyöngéd és kifinomult költői szépséggel ékeskedő kardalok, amelyek akár a tragédiába is beilleszthetőek volnának: s hogy a darabok egészét — akár a tragédiakét — mint szövi át meg át a mélyesen emberi bölcselkedés. De ha mindazt meggondoljuk, amiről az imént történt említés, hogy tudnillik a komédia nem kevésbé, hanem legalább annyira része volt az ősi közösségi és később az athéni állami kultikus életnek, mint a tragédia, akkor ez sem csodálatos. A görögök mindig egyszerűságra törekedtek. Talán azért, mert nagy tehetségükkel idekorán felismerték, hogy ez az, amit e földi létben a legnehezebb elérni. A legkívánatsabb tehát. Tragédiák és komédiák, vagyis a végtelen iszonyat és legmagasabbrendű föltéttség egyfelől, a végtelen vidám nyersség, ám ugyancsak legmagasabbrendű költőiség másfelől, együtt valcsitották meg az egysültyt.

Valami ilyesmit prótál most a kecskeméti Katona József Színház a maga ünnepi keretel között kicsiben — de nem kis igénnyel — megvalósítani. Két esztendővel ezelőtt Szophoklész Elektrá-jának bensőséges erejű előadása nyitotta meg az utat az antikvítás örök és mindig eleven és időszerű remekei előtt. Az egyik legfeszültebb tragédia után a mindenképen legoldottabb komédia, a Lüsziisztraté a hozzá illő és az egysültyt biztosító folytatás. Külön öröm számomra, hogy Udvaros Béla a rendező és Dévay Camilla a címszereplő személyében ugyanazok és ugyanolyan lelkiismeretes szeretettel foglalkoznak a Lüsziisztraté-val, akik az Elektrá-t Kecskemét józrékú közösségével megszeregették. S annak is nagyon örülök, hogy Arisztophanész hajdászületett, de soha el nem sápadó maiságát Majláth Júlia legmaibb zenéje hangsúlyozza.

Devecseri Gábor

DEVECSERI GÁBOR
Kossuth-díjas

Két évvel ezelőtt, az európai színháztudomány 2500 éves ünnepén Szophoklész „Elektra”-ját mutatta be a Kecskeméti Színház. Társadalmi viszongja, közönségük arra biztatott bennünket, hogy ne csak kivételes ünnepi alkalommal játsszunk antik görög színhátékat. A görög színház tragikus álarcát ezúttal most a komédia álarcára váltja fel.

Ariszthophanész „Lüszisztraté”-ja szokatlanul vaskos, sikamlós komédia; az asszonyok szerelmi sztrájkja a férfiak ellen - a békéért. Szokatlan, ami a polgári izlést illeti, de nem izléstelen és nem öncélú. Persze egyszerűbb volt az antik görög színházban a kényes téma, hiszen férfiak játszották még a női szerepeket is - férfiaknak. De az is igaz, hogy felszabadult természetességgel és egészséges vidámsággal tudtak és mertek komédiázni a szerelemről, a házasságról; nem ismertek intimitásokat. A „Lüszisztraté”-ban a háborúskodás megszüntetése érdekében az asszonyok nőiességük fegyverét használják egészen eredeti módon.

A mi előadásunknak kettős célja van: az oktalan és embertelen öldöklések helyett a béke virágozzék Athén és Spárta és minden háborúskodó nemzet között. Mert „minden jó magvat a béke hint a földre.” Ebben a békében azután viruljon a szerelem, amely az ember és az élet szeretete. Dionüszosz mámorra és Erosz életerejére hassa át az athéniakat, a spártaikat, - és minden embert.

Külön öröm volt számunkra, hogy az „Elektra” sikerét megteremtő alkotó-közösség tagjaival dolgozhattam együtt; a műfordítóval, Devecseri Gáborral, Dévay Camillával a címszereplővel, Borcsa Istvánnal a díszlettervezővel s a színház több más kitűnő művészeivel - s ha az olümposzi istenek kegyesek hozzánk, akkor nem hiába. Ennek a reményében emelem Lüszisztraté és a többi asszony kelyhét a magasba: „Együnk, igyunk barátain! Folyjék a bor!”

Údvaros Béla

DEVAY CAMILLA

MOJZES MÁRIA

PARRAGI MÁRIA

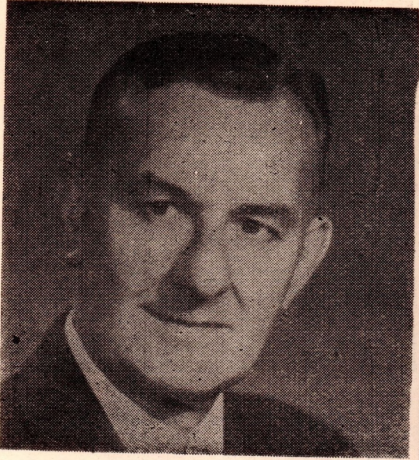

BORBIÓ ANDREA

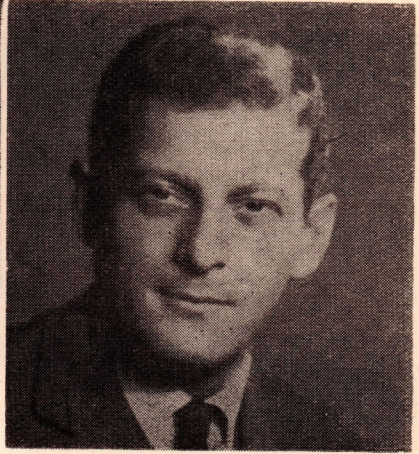

ZSIGRAI ANNAMARIA

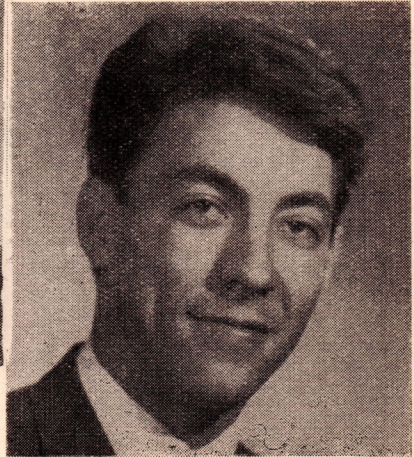
JÁNOKY SÁNDOR
Jászai-díjas

MAJOR PÁL

GYULAY ANTAL

HORVÁTH LÁSZLÓ

Ára: 3,- Ft